

grato', letó *beržu* 'jo frego, rebrego', scr. *bbrinánti* 'esgarrinxen'; tot plegat suposant una arrel *indocur*. BHRI/BHREI- 'tallar amb una eina aguda', en part amplificada en la forma BHRI-wo- (Pok., *IEW*, 166) (la mateixa, en última instància, de què hem parlat en *BRESCA*, allí amb amplificació diferent en -s). Que es formés des d'aquesta arrel un adjectiu *BRĪ-ŷǫ-lo-, de sentit i forma no gaire diferent dels conservats en kymri, és doncs una possibilitat, una mera hipòtesi, però no infundada en cèltic (ni tampoc arbitrària en sorotàptic).

¹ III, 35a. Vers que en la versió definitiva, de 1877 (*avrévols*, ed. 1878 *brévols*), ha vingut a millorar l'estil més trivial del primer bosqueig de 1867 («mes per on tempesteja més fort, l'exèrcit trenca»).

BRI, 'tija prima o fibra', mot comú amb *brin* del francès i l'occità, d'igual significat que 'bri', i amb (s)*brin* dels dialectes de l'Alta Itàlia, on significa 'vímet, brosa, branquilló': d'origen cèltic, on *broen-* és comú a les tres llengües britòniques amb el sentit de 'jonc', el qual tindria la forma *BREINO- i un sentit com 'branquilló', 'broc o estarloc de planta' en el cèltic comú, *BRĪNO- en gal·lic. □ 1.ª doc.: docs. de 1295-1299, i freqüents des de princ. S. xv.

En el Procès de Pere de Palau, redactat a Camarasa en els anys 1295-99: «Ffo emblat una quantitat de *brim* de safrà a' N A. del Val, de Cubels». ¹ La roba de *bri* de lli o de canyem — o sigui 'fibra', apareix sovint en inventaris medievals, des de 1410, en els *DAG.*, *DBal.* i *AlcM*, que reporta també la recepta de la *Menescalia* de Dieç (c. 1450) de posar a una ferida «un poch de *bri* de lli». Tampoc és rar que des de data antiga aparegui, com a ponderació d'una cosa sense consistència, el terme *un bri* en el sentit de 'filament'; en un sermó de St. Vicent Ferrer tradueix *favilla stupe* 'brossa o filament d'estopa' (mal llegit *scupe = stuppae*) del text d'Isaïes: «erit fortitudo vestra, ut *favilla stupae*; *favilla* vol dir aresta, e si vós la teniu en la mà, bufat-hi, trenquar-s'à: sus-axí la vostra fortalesa: *favilla stupe!* ah! hun *bri!*; bufat-hi: adés irà de ça, adés de lla!» (*Sermons* I, 155.24). Pot valer com a testimoni indirecte el catalanisme *brino* que veiem en el S. xv en el poeta Tallante (aragonès): «piensa de quan flaco *brino* / pende toda nuestra esencia / y armaté / de remedio atal que te / libre de cruda sentencia» (*Canc. cast. del S. XV*, ed. Foulché-Delbosc II, 670b).

Altres combinacions, no menys corrents: *un bri* de palla, *un bri* de visc (Canet lo Roig, 1961); «en flochs vermells i rossos trenat y *brins* d'or fi» (*Atl.*); *un bri* de jull, Pons i Massaveu; *brins* de molsa, Bertran i Bros; *els brins* del blat, B. de la Trinxeria (*DBal.*).² *Ni un bri* és terme de comparació d'ús comú per a una forta negació (N. Oller, Maragall, *AlcM*): «sense haver de pendre an els pares *ni un bri* de la seva independència», expressió d'un tipus freqüent en les cartes de P. Coromines (27-xi-1902 i passim). Com a expressió positiva 'un poquet' és encara més ponderatiu de la idea de poquedat, i és també d'ús comú (Jo-

sep Carner, *AlcM*); molt escoltada en terres rosselloneses, on l'usa p. ex. Saisset (*Catalanades*, p. 27), potser més que enlloc cap al Baix Aglí: «en el Carrer dels Duros hi viuen gent *un bri* més aisat», Perestortes, 1960; «a Ballestar parlen gavatx, un *bri* català mes pas com nosaltres», Montner; «tabé fem ací *un bri* de semenilles (de pèsols), etc.», Baixàs, 1960.

Bri és mot viu, més o menys intensament, a tot el territori lingüístic («*bri*: el estambre que sale en medio de la flor del azafrán», Escrig, 1851). A la zona A la zona Gironès-Baix Empordà on la *N' es conserva com a velar almenys fins al S. xiv o xv, i esporàdicament més tard i tot, sobretot en els plurals, el mot prengué la forma *brins* (escrita *brings* o *brincs*), com ens testimfica a Llofriu l'excel·lent observadora Irene Rocas (*BDLC* ix, 1917, 341, x, 365), i com veiem en els idillis bosquerols de P. Bertrana: «la meva casetta --- era plena de llunes de sol, de punts brillants, enlluernadors --- m'agradava veure-les passar sobre les meves mans --- resseguir l'enteixinat de ginestells --- enllumenant les cuques, els *brincs*, les floretes de pixallits ---» (*Proses Bàrbares*, p. 49; altre exemple de Bertrana en *AlcM* i un altre en el *DAG.*). En terra valenciana, on sembla existir també aqueixa forma («*brinch*: brizna, hebra; el *brinch d'part*: tallo de esparto», Escrig, 1851), qui sap si l'hem de mirar com a supervivència mossàrab.³

Sobre l'etimologia cèltica de *bri* creava una forta presumpció la seva àrea, coincident del tot amb la de les llengües francesa, occitana i catalana, més la meitat occidental de l'Alta Itàlia. Però se n'ha dubtat llarg temps, afirmant que els mots semblants coneguts en el cèltic insular hi tenien un significat ben diferent i una forma inconciliable. El 1955 (en *ZCPH*. xxv, 30-58, reproduït en *TopHesp.* II, 228, i en *DCEC* IV, 946-7, cf. I, 515) vaig demostrar que aquesta vacil·lació era injustificada en un sentit i en l'altre. A desgrat dels dubtes de Thurneysen (*Keltorum.*), M.-L. (*REW*, 1304), Wartburg (*FEW* I, 529-31) i Bolelli (*It. Dial.* XVII, s. v.), es tracta del mateix mot que el ky. *brwynn-* (com a collectiu *brwyn*), bret. *broenn-enn* (coll. *broen*), còrn. ant. *brunnen*, còrn. mj. *bronnen* 'jonc'.

Si partim d'un proto-cèltic BREINO- (per a l'evolució fonètica en còrn. cf. Pedersen, *VglGrKSpr.*, § 29.3, 40m349.20), el resultat gal havia de ser *BRĪNO- en uns dialectes (veg. sobre aquesta qüestió VIRAR ací i en el *DCEC*) (d'on també l'alvern. *bringa* 'pal de fusta', cast. dial. *bringa* *BRĪNICĀ) o bé *BRĒNO-, en d'altres: d'un *BRĒNICĀ, -ON, surten el cat. dial. *brenc* 'branqueta' i el cast. dial. *brenga*, *brenca*, 'branquilló', i la -c- de la darrera variant es comprèn fàcilment, si, com sembla, és forma navarro-aragonesa, sigui per via fonètica o per influència de BRANCA.

Sentits diferents del de 'bri' i més veïns del del cèltic insular es troben en oc. antic, en el qual es tracta justament de l'únic testimoni medieval assenyalat fins ara en aquesta llengua, on el Cartulari de Montpeller (S. XIII) li atribueix justament el sentit de 'vara de vímet': «amarinas verdas e secas, que son apelladas *brins*» (Rayn. II, 259.1); i en els dialectes